

Asia: VN/27065/2023

Lausuntopyyntö ehdotuksesta poliisin tietojenvaihtoa koskevan lainsäädännön muuttamisesta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi poliisilain, henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain, henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetun lain, rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain, rikostorjunnasta Tullissa annetun lain, henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain sekä henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annetun lain muuttamisesta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Otamme kantaa lyhyesti vain ehdotettuihin poliisin uusiin tiedonsaantioikeuksiin sosiaali- ja terveydenhuollon tiedoista. Poliisien tietopyynnot ovat olleet aina haasteellisia sosiaali- ja terveydenhuollolle: onko pyyntö perusteltu riittävän hyvin, onko tarvittavat lakiviittaukset esitetty, mistä sotepuoli tietää mistä rikoksista vankeustuomio voi olla yli kuusi vuotta ja sen kuka on poliisin päällystä ja kuka ei. Tämän menettelyn selkeyttäminen on varmasti kaikkien tavoite, mutta miten se tehdään, siitä on eri näkemyksiä. Olisi kuitenkin hyvä, että käytännön toimintatavat tietojenvaihdossa poliisiin ja terveydenhuollon välillä ilmenisivät mahdollisimman täsmällisesti ja tarkkarajaisesti suoraan laista, eikä käytännön kysymyksiä tulisi ratkaistavaksi muutoksenhakujen kautta, joka vie aina paljon aikaa ja resurssia.

Tärkein asia on kuitenkin se, että potilaan pitää voida uskaltaa tulla hoitoon ja sosiaalihuollon asiakkaan hakea apua ilman pelkoa seuraamuksista.

Esityksen perustelumuistiosta ei käy ilmi miksi sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja käyttäneistä olisi jatkossa oikeus saada tietoja sellaisten rikosten osalta, joiden enimmäisrangaistus on vähintään 2 vuotta. Miksi juuri kaksi vuotta? Lisäksi lain 1 kohdassa tietojensaantioikeus ulotetaan koskemaan myös tiettyjä sellaisia rikosnimikkeitä, joissa enimmäisrangaistus on alle 2 vuotta. Tiedonsaantioikeuksien laajennusta esitetään sääntelyn perusteluissa useassa kohtaa sillä, että esim. järjestystä ylläpitävän henkilön vastustaminen, voi kohdistua myös sosiaali- ja terveydenhuollon

toimintaan tai palveluksessa oleviin. Kun tällaista rajausta ei kuitenkaan ole lakitekstissä, ehdotettu sääntely tulisi koskea kaikkia ko. rikosnimikkeen alaan kuuluvia rikosepäilyjä, jolloin lähes kenen tahansa esim. mielenosoituksiin osallistuvan, niskuroivaksi katsotun, tietoja voitaisiin pahimmassa tapauksessa pyytää ja joutua luovuttamaan. Lain 1 kohdan tiedonsaantioikeudet tulisi lakitekstissä ehdottomasti rajata sosiaali- ja terveydenhuoltoon tai sen palveluksessa oleviin kohdistuneisiin rikoksiin esimerkiksi ja omaisuus- ja vahingonteko-, ja hallussapitorikosten rajausta palveluntuottajan tiloissa tapahtuneisiin rikoksiin, esim. potilas varastaa toiselta.

Jos rajausta ei tehdä, tulee uusi laki käytännössä ehkäisemään rikoksista epäiltyjen hakeutumista käyttämään sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja. Tämän muutoksen toteuttaminen edellyttäisi välttämättä perusoikeusarviota ja se koskee myös ehdotettua 4 kohtaa henkilön tavoittamisesta vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa tai tuomioistuimeen noutamista varten.

Koska katoaminen yksikön vapaasta tahdosta ei ole kiellettyä, tietojen antaminen tällaisesta henkilöstä, kohdan 5 mukaisesti, edellyttäisi lisäystä siitä, että kadonneen voidaan arvioida olevan vaarassa, esim. pakkasella kotoaan postuneen dementoituneen vanhuksen.

Lausuntopyynnön ajoittaminen kesään ja lomakauteen karsi varmasti paljon potentiaalisia lausujia, vaikka muutosesitykset lakiin ovat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä kansalaisten oikeusturvan osalta merkittäviä.

Taskinen Sirpa
Etelä-Savon hyvinvointialue